నివేదించదగినది

భారత అత్యునత న్యాయస్థానం
క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి

క్రిమినల్ అప్పీల్ సంఖ్య. 2635/2023

(స్పెషల్ లీవ్ పిటీషన్ (Crl.) నం. 2256/ 2022 నుండి ఉద్భవించింది)

హరియాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ...అప్పీలుదారు(లు)

వర్సెస్

ధరంరాజ్ ...ప్రతివాది(లు)

తీర్పు

అహసనుద్దీన్ అమానుల్లా, న్యాయమూర్తి.

1. పక్షాల తరపు న్యాయవాదులు వాదనలు వినిపించారు.

2. అనుమతి మంజూరు చేయబడింది.

3. చండీగఢ్ లోని పంజాబ్ మరియు హరియాణా హైకోర్టు, సింగిల్ జడ్జి CRM-M No.49115/2021లో జారీ చేసిన 03.12.2021 తేదినాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా (ఇకపై దీనిని "ఆక్షేపిత ఉత్తర్వు" అని పిలుస్తారు) ఏకైక ప్రతివాదికి మంజూరు చేసిన ముందస్తు బెయిల్ ను రద్దు చేయాలని కోరుతూ, హర్యానా రాష్ట్రం దాఖలు చేసిన ప్రస్తుత అప్పీల్ లో కోరింది. ప్రతివాది 31.07.2020 నాటి ప్రథమ సమాచార నివేదిక (FIR) నెం.0239లో బాద్షాపూర్, గురుగ్రామ్ పోలీస్ స్టేషన్‌లో భారతీయ శిక్షాస్మృతి, 1860 (ఇకపై "IPC" గా సూచిస్తారు) లోని సెక్షన్‌లు 147, 148, 149, 323, 325, 341, 342 మరియు 427 కింద నమోదయ్యాడు. ఆ తర్వాత IPCలోని 186, 353, 364 సెక్షన్లను కూడా చేర్చారు.

4. ఆరోపణల యొక్క స్వభావం, సేకరించిన అంశాలు, ప్రతివాది ప్రకటిత నేరస్థుడిగా[1] ప్రకటించిన నేపథ్యంలో క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973లోని సెక్షన్ 438[2] (ఇకపై దీనిని

[1] సెక్షన్ 82: పరారైన వ్యక్తి కొరకు ప్రకటన చేయుట:

(1) ఒక న్యాయస్థానముచే జారీ చేయబడిన వారంట్ పై అరెస్టు కాబడవలసిన వ్యక్తి పరారీలో ఉన్నాడని గాని లేక వారంటు అమలుజరుగకుండా తనకు తానుగా దాగియున్నాడని గాని నమ్ముటకు తగిన కారణమున్నదని భావించినప్పుడు, ఆ న్యాయస్థానము ఒక లిఖితపూర్వక ప్రకటన చేయవచ్చును. ఆ ప్రకటనలో ఆ ప్రకటన ప్రచురించబడిన తేదీనుండి ముప్పై రోజుల లోపల నిర్దిష్ట స్థలములో, నిర్దిష్ట సమయములో న్యాయస్థానము ఎదుట హాజరు కావలెనని తెలుపవలెను.

(2) ఆ ప్రకటనను ఈ క్రిందివిధముగా ప్రచురించబడవలెను:–

(i) (ఎ) సదరు వ్యక్తి సాధారణముగా నివసించు పట్టణము లేక గ్రామము యొక్క ప్రస్ఫుటమైన ప్రదేశములో అందరికీ వినిపించే విధముగా బహిరంగముగా చదువవలెను;

(బీ) ఆ వ్యక్తి సాధారణముగా నివసించు ఇల్లు లేక తన నివాసస్థలములో, స్పష్టముగా కనిపించు ప్రదేశములో లేక ఆ పట్టణము లేక గ్రామములోని స్పష్టముగా కనిపించు ప్రదేశములో గాని ఆ ప్రకటనను అంటించవలెను;

(సి) న్యాయస్థాన ఆవరణలో కూడా స్పష్టముగా కనిపించే విధంగా ఆ ప్రకటన కాపీ ని అంటించవలెను;

(ii) న్యాయస్థానము, తనకు తగినదని భావించినప్పుడు, ఆ వ్యక్తి శశరణముగా నివసించు ప్రదేశములలో ప్రాచుర్యములో ఉన్న ఏదైనా ఒక దినపత్రికలో ఆ ప్రకటన ప్రచురించవలసిందిగా ఆదేశించవచ్చును.

(3) సబ్–సెక్షను (2), క్లాజు (ఠి) లో నిర్దేశించిన విధముగా, నిర్దేశిత తేదీన ఆ ప్రకటన ప్రచురించబడినదని, ఆ ప్రకటనను జారీచేసిన న్యాయస్థానము ఇచ్చు లిఖితపూర్వక స్టేట్ మెంటు, ఆ సెక్షనులోని నిబంధనలు పాటింపబడినవనుటకు మరియు ఆ ప్రకటన ఆ నిర్ధిష్ట తేదీనే ప్రచురించబడినదనుటకు నిశ్చాయకమైన సాక్ష్యముగా ఉండును.

(4) ఒక న్యాయస్థానము భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షనులు 302, 304, 364, 367, 382, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 402, 436, 449, 459 లేక 460 క్రింద శిక్షింబడిన నేరము చేనదని ఆరోపింపబడిన వ్యక్తికి సంబంధించి ప్రకటన ప్రచురించబడినప్పుడు, మరియు అట్టి వ్యక్తి ఆ ప్రకటనలో కోరిన విధముగా నిర్దిష్ట స్థలములో, నిర్దిష్ట కాలములో హాజరగుటలో విఫలమైనప్పుడు, న్యాయస్థానము సముచిత రీతిలో విచారణ జరిపిన తరువాత అతనిని నేరస్థునిగా ప్రకటించి, ఆ మేరకు ప్రకటనను చేయవలెను.

(5) సబ్–సెక్షను (2) మరియు (3) లలోని నిబంధనలు, సబ్–సెక్షను (1) క్రింద ప్రచురించబడిన ప్రకటనకు వర్తించు విధముగానే, సబ్–సెక్షను (4) క్రింద న్యాయస్థానము చేయు అధికారిక ప్రకటనకు కూడా వర్తిస్తాయి.

[2] సెక్షను 438. అరెస్టు చేయబడుదునని భయపడు వ్యక్తికి బెయిలు మంజూరుచేయుటకు ఆదేశము (ముందస్తు బెయిలు):

(1) ఒక బెయిలు ఇవ్వతగిన నేరమును చేశాడనే ఆరోపణపై అర్రేస్తూ చేయబడుదునని నమ్ముటకు కారణము గల వ్యక్తి, అట్టి అర్రేస్తూ చేయబడునప్పుడు బెయిలు విడుదల చేస్తూ ఈ సెక్షను క్రింద ఆదేశము ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతూ హైకోర్టుకుగాని, సెషన్స్ న్యాయస్థానమునకుగాని దరఖాస్తు చేసుకొనవచ్చును, అప్పుడు ఆ న్యాయస్థానము ఇతర విషయములతోబాటు, ఈ క్రింది అంశములను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకొనవలెను:

(i) ఆ నేరారోపణ యొక్క స్వభావము మరియు తీవ్రత;

(ii) గతములో ఎప్పుడైనా ఒక పట్టదగిన నేరమునకు సంబంధించి ఒక న్యాయస్థానముచే నేరనిర్ధారణ గావింపబడి జైలుశిక్ష అనుభవించినాడా అను వాస్తవాంశముతో సహ దరఖాస్తుదారుని పూర్వచరిత్ర;

(iii) న్యాయమునుండి దరఖాస్తుదారుడు తప్పించుకొను అవకాశము; మరియు

(iv) ఆ విధముగా అరెస్టు చేయాతద్వారా దరఖాస్తుదారుని అవమానించు లేక క్షోభపెట్టు ఉద్దేశ్యముతో నేరారోపణ చేయబడిందా అను అంశమును, పరిగణనలోనికి తీసుకొని ఆ దరఖాస్తును తక్షణమే తిరస్కరించవచ్చును లేదా ముందస్తు బెయిలు మంజూరు చేస్తూ మధ్యంతర ఉత్తర్వును జారీ చేయవచ్చును.

అయితే, ఈ సబ్–సెక్షను క్రింద, హై కోర్టుగాని, సెషన్స్ న్యాయస్థానముగాని మధ్యంతర ఉత్తర్వు జారీచేయునప్పుడు లేదా ముందస్తు బెయిలు మంజూరుచేయుటకు తిరస్కరించునప్పుడు, ఆ దరఖాస్తులో ఉదహరించబడిన భయపడదగు నేరారోపణ ఆధారముగా దరఖాస్తుదారుని వారంటు లేకుండా అరెస్టు చేయుటకు ఒక పోలీసు స్టేషను ఇన్–చార్జి అధికారికి అధికారము ఉండును.

(1–A) న్యాయస్థానము సబ్–సెక్షను (1) క్రింద మధ్యంతర ఉత్తర్వును మంజూరు చేసినప్పుడు, ఆ న్యాయస్థానము ఆ దరఖాస్తును ఆఖరుగా ఆకర్ణించునప్పుడు, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుకు తన వాదమును వినిపించుటకు తగిన అవకాశము నిచ్చు ఉద్దేశ్యముతో అట్టి ఉత్తర్వు యొక్క నకలుతో పాటు ఎదురోజులకు తగ్గకుండా ఒక నోటీసును పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుకు మరియు పోలీసు సూపరింటెండెంటుకు పంపవలెను.

CrPCగా పిలుస్తారు) ప్రకారం క్షమాభిక్ష ప్రసాదించడం పొరపాటు అని, అది తప్పుగా ఉందని అని అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. అప్పీలుదారు ప్రమేయం ఉందనడానికి తగిన సాక్ష్యాధారాలు ఉన్నాయని, ఈ ఉత్తర్వుల ఆధారంగానే ఇతర సహ నిందితులకు ముందస్తు బెయిల్ యొక్క ప్రయోజనం మంజూరు చేయబడిందని, ఇది విస్తృత ప్రజాప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడదని పేర్కొంది.

5. దీనికి విరుద్ధంగా, ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది, ఆక్షేపిత ఉత్తర్వుకు మద్దతు ఇస్తూ, దర్యాప్తు సంస్థ ప్రతివాదిని అనవసరంగా వేధించడానికి మరియు ఇరికించడానికి ప్రయత్నించిందని, విచారణ సమయములో రికార్డులో చేసిన వివిధ అవకతవకలను బట్టి స్పష్టమవుతుందని సమర్పించారు. అంతేకాకుండా, ఒక నిందితుడితో ఉమ్మడి పేరును కలిగి ఉన్నారనే కారణంతో మాత్రమే, ప్రతివాదిని నిందితుడిగా చూపించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తోందని పేర్కొన్నారు.

6. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరపు న్యాయవాది ఆ వాస్తవాన్ని ఖండిస్తూ, ప్రతివాది సక్రమంగా గుర్తించబడిన వ్యక్తి అని మరియు అతనిపై మోపిన ఆరోపణలు నిజమని దర్యాప్తు సంస్థ ద్వారా నిర్ధారించబడింది.

(1-B) పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుచే దరఖాస్తు చేయబడినప్పుడు, న్యాయహితము దృష్ట్యా అవసరమని భావించినట్లైతే, చివర ఆకర్షన సమయమున మరియు న్యాయస్థానముచే తుది తీర్పు వెలువరించు సమయమున, ముందస్తు బెయిలు కోరుచున్న దరఖాస్తుదారుని యొక్క హాజరు తప్పనిసరియై ఉండును.

(2) హైకోర్టుగాని, సెషన్స్ న్యాయస్థానముగాని సబ్-సెక్షను (1) క్రింద ఆదేశము జారీచేయునప్పుడు, ఆ ఆదేశములో ప్రత్యేక కేసు యొక్క వాస్తవాంశముల దృష్ట్యా తనకు సముచితమనిపించిన షరతులను చేర్చవచ్చును. వాటిలో ఈ క్రింది షరతులను కూడా చేర్చవచ్చును:

(i) ఆ వ్యక్తి పోలీసు ఆధికారి కోరినప్పుడు అడిగిన ప్రశ్నలను జవాబు చెప్పుటకు అందుబాటులో ఉండవలెనన్న షరతు;

(ii) కేసుయొక్క వాస్తవాంశములను తెలిసియున్న వ్యక్తిని వాటిని న్యాయస్థానమునకు గాని, పోలీసు ఆధికారికి గాని వెల్లడించకుండా చేయుటకై ప్రత్యక్షముగా గాని, పరోక్షముగా గాని అతనిని ప్రేరేపించుట, భయపెట్టుట లేక వాగ్దానము చేయుట వంటివి చేయరాదన్న షరతు;

(iii) న్యాయస్థానము యొక్క ముందస్తు అనుమతి లేకుండా ఆ వ్యక్తి భారతదేశము విడిచి వెళ్లరాదన్న షరతు;

(iv) సెక్షను 437 క్రింద బెయిలు మంజూరు చేయబడిన ఎట్లో, అట్లే ఆ సెక్షను యొక్క సబ్-సెక్షను (3) క్రింద విధించదగు ఏదైనా షరతు.

(3) అట్టి వ్యక్తి, ఆ తరువాత అట్టి నేరారోపణపై పోలీసు స్టేషను ఇన్-చార్జి అధికారిచే వారంటు లేకుండా అరెస్టు కాబడినప్పుడు, అరెస్టు సమయములో గాని లేక అట్టి పోలీసు అధికారి కస్టడీ లో నున్న ఈ సమయములోనైనా బెయిలు ఇచ్చుటకు సిద్ధముగా ఉన్నచో, బెయిలుపై అతనిని విడుదల చేయబవచ్చును. అట్టి నేరమును విచారణను స్వీకరించు మెజిస్ట్రేటు ఆ వ్యక్తిపై మొదటిసారిగా వారంటు జారీచేయవలెనని నిర్ణయించినచో, సబ్-సెక్షను (1) క్రింద న్యాయస్థానము యొక్క ఆదేశములకు అనుగుణంగా బెయిలుతో వారంటును జారీచేయవలెను.

(4) భారత శిక్ష స్మృతిలోని సెక్షన్ 376 లోని సబ్-సెక్షను (3) లేదా సెక్షన్ 376-DA, సెక్షన్ 376-DB క్రింది నేరము చేశాడని ఆరోపించబడి అరెస్టు చేయబడిన వ్యక్తికి, ఈ సెక్షన్ లొనిదేదీయు వర్తించదు

7. సంక్షిప్తమైనప్పటికీ, సంబంధిత పూర్వాపరాల్లోకి ప్రవేశించడం అవసరం. రామ్ గోవింద్ ఉపాధ్యాయ్ వర్సెస్ సుదర్శన్ సింగ్, (2002) 3 SCC 598 మరియు కళ్యాణ్ చంద్ర సర్కార్ వర్సెస్ రాజేష్ రంజన్, (2004) 7 SCC 528 కేసుల్లో బెయిల్ మంజూరుకు మార్గనిర్దేశం చేసే అంశాలను ఈ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ప్రశాంత్ కుమార్ సర్కార్ వర్సెస్ అషిస్ ఛటర్జీ, (2010) 14 SCC 496 లో, సంబంధిత సూత్రాలను ఈ విధంగా పునరుద్ఘాటించారు:

> *"9. .... సాధారణంగా నిందితులకు బెయిల్ మంజూరు చేస్తూ లేదా తిరస్కరిస్తూ హైకోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వులపై, ఈ కోర్టు జోక్యం చేసుకోదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ, ఈ అంశంలో ఈ కోర్టు యొక్క అనేక నిర్ణయాలలో నిర్దేశించబడిన ప్రాథమిక సూత్రాలకు లోబడి, న్యాయంగా, జాగ్రత్తగా మరియు ఖచ్చితంగా తన విచక్షణాధికారాన్ని అమలు చేయడం, హైకోర్టుతో సమానంగా బాధ్యత వహిస్తుంది. ఇతర పరిస్థితులతోపాటు, బెయిల్ కోసం దరఖాస్తును పరిగణనలోకి తీసుకునేటప్పుడు గుర్తుంచుకోవలసిన అంశాలు:*
> *(i) నిందితుడు నేరం చేశాడని నమ్మడానికి, ఏదైనా ప్రాథమిక లేదా సహేతుకమైన ఆధారం ఉందా;*
> *(ii) ఆరోపణ యొక్క స్వభావం మరియు తీవ్రత;*
> *(iii) నేరం రుజువైతే శిక్ష యొక్క తీవ్రత;*
> *(iv) బెయిల్‌పై విడుదలైనట్లయితే, నిందితుడు పరారీ లేదా పారిపోయే ప్రమాదం;*
> *(v) నిందితుడి యొక్క పాత్ర, ప్రవర్తన, అర్థం, స్థానం మరియు స్థితి;*
> *(vi) నేరం పునరావృతమయ్యే అవకాశం;*
> *(vii) సాక్షులు ప్రభావితం చేయబడుతున్నారని సహేతుకమైన భయం; మరియు*
> (viii) *బెయిలు మంజూరు చేయడం ద్వారా న్యాయానికి విఘాతం కలిగే ప్రమాదం ఉంది."*

8. మహిపాల్ వర్సెస్ రాజేష్ కుమార్ అలియాస్ పోలియా, (2020) 2 SCC 118 కేసులో, ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా అభిప్రాయపడింది:

> *"16. బెయిల్ మంజూరు చేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు యొక్క ఖచ్చితత్వాన్ని అంచనా వేయడంలో, అప్పీలేట్ కోర్టు యొక్క అధికారానికి మార్గనిర్దేశం*

చేసే పరిగణనలు, బెయిల్ రద్దు కోసం ఒక దరఖాస్తును అంచనా వేయడానికి, భిన్నంగా ఉంటాయి. బెయిల్ మంజూరులో విచక్షణాధికారాన్ని సక్రమంగా లేదా ఏకపక్షంగా ఉపయోగించారా అనే కోణంలో బెయిల్ మంజూరు చేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు యొక్క ఖచ్చితత్వం పరీక్షించబడుతుంది. బెయిల్ మంజూరు చేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు పనికిమాలినదా, చట్టవిరుద్ధమా లేక అసమంజసమా అన్నది పరీక్ష. మరోవైపు, బెయిల్ రద్దు కోసం దరఖాస్తును సాధారణంగా బెయిల్ మంజూరు చేసిన వ్యక్తి అసాధారణ పరిస్థితులు లేదా బెయిల్ షరతులను ఉల్లంఘించారనే కోణంలో పరిశీలించబడుతుంది. ....."

9. భగవాన్ సింగ్ వర్సెస్ దిలీప్ కుమార్ @ దీపు @ డెపాక్, 2023 INSC 761 [2023 SCC OnLine SC 1059]లో, ఈ కోర్టు, డోలత్ రామ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ హర్యానా, (1995) 1 SCC 349; కాశ్మీరా సింగ్ వర్సెస్ దుమన్ సింగ్, (1996) 4 SCC 693 మరియు X వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ తెలంగాణ, (2018) 16 SCC 511, క్రింది విధంగా నిర్వహించబడింది:

"13. బెయిల్ మంజూరును రద్దు చేయాలని ప్రార్థన చేసినప్పుడు తప్పనిసరిగా విపరీతమైన పరిస్థితులు ఎదురవుతాయనే విషయాన్ని కూడా గుర్తుంచుకోవాలి మరియు ఒకసారి మంజూరు చేసిన బెయిల్‌ను యాంత్రిక పద్ధతిలో ఏదైనా అసాధారణ పరిస్థితులు నిష్పాక్షికమైన విచారణను అనుమతించేలా చేశాయో లేదో పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా, రద్దు చేయబడదు. కాశ్మీరా సింగ్ v. దుమాన్ సింగ్ (1996) 4 SCC 693 మరియు xxx వర్సెస్ తెలంగాణ రాష్ట్రం (2018) 16 SCC 511లో నివేదించబడిన దౌలత్ రామ్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం (1995) 1 SCC 349, యొక్క ఈ కోర్టు తీర్పు నుండి ఈ ప్రతిపాదనకు మద్దతు లభిస్తుంది.'

10. XXX వర్సెస్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం అండమాన్ & నికోబార్ దీవులు, 2023 INSC 767 [2023 SCC OnLine SC 1062]లో, ప్రశాంత్ కుమార్ సర్కార్ (సుప్ర) లోని సూత్రాలు జగ్జీత్ సింగ్ వర్సెస్ ఆశిష్ మిశ్రా, (2022) 9 SCC 321 లో పునరుద్ఘాటించబడ్డాయని, ఈ కోర్టు పేర్కొంది.

11. ముందస్తు బెయిల్ రూపురేఖలను గురుబక్ష్ సింగ్ సిబియా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్, (1980) 2 SCC 565, సుశీలా అగర్వాల్ వర్సెస్ స్టేట్ (NCT ఆఫ్ ఢిల్లీ), (2020) 5 SCC 1 లోని ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల బెంచ్లు విస్తృతంగా చర్చించాయి. సిద్దరామ్ సత్లింగప్ప మెత్రే వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, (2011) 1 SCC 694 ఈ సందర్భంలో ప్రస్తావించదగినది, అయినప్పటికీ సుశీలా అగర్వాల్ (సుప్రా)లో పాక్షికంగా తిరస్కరణకు గురైంది. స్వేచ్ఛ అనేది అంత తేలికగా జోక్యం చేసుకోకూడదని మాకు తెలుసు. మరీ ముఖ్యంగా, ముందస్తు బెయిల్ మంజూరుకు ఇప్పటికే హైకోర్టు ఉత్తర్వులు ఇచ్చినప్పుడు.

12. అయితే, బెయిల్ మాదిరిగానే ముందస్తు బెయిల్ మంజూరు కూడా చట్టపరమైన విచక్షణతోనే జరగాలి. ఈ కోర్టు తన తీర్పుల ద్వారా వివరించిన అంశాలు వివరణాత్మకమైనవి, సమగ్రమైనవి కావు. నిస్సందేహంగా, ప్రతి కేసు యొక్క భవితవ్యం దాని స్వంత వాస్తవాలు మరియు అర్హతలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. విపన్ కుమార్ ధీర్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్, (2021) 15 SCC 518లో, డోలత్ రామ్ (సుప్రా) మరియు X వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ తెలంగాణ (సుప్రా)లను పరిగణనలోకి తీసుకుని, కోర్టు, నిందితులకు మంజూరు చేసిన ముందస్తు బెయిల్ను రద్దు చేసింది. పైన పేర్కొన్నవన్నీ దృష్టిలో ఉంచుకుని, మేము మా సమక్షములోనే, వాస్తవాల వైపు దృష్టి సారిస్తాము.

13. ఈ విషయాన్ని పరిశీలించిన కోర్టు, ప్రస్తుత కేసులోని వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితుల దృష్ట్యా, ప్రతివాదికి హైకోర్టు ముందస్తు బెయిల్ మంజూరు చేయడం సరికాదని అభిప్రాయపడింది.

14. ఆక్షేపిత ఉత్తర్వు నుండి స్పష్టమయ్యే విధంగా, దాని యొక్క తార్కికత 7–12 పేరాగ్రాఫ్ లలో ఉంది. క్షుణ్ణముగా పరిశీలిస్తే, హైకోర్టుకు ఎంత వరకు జరిగిందో తెలుస్తుంది.

(a) ప్రథమ సమాచార నివేదికలో (FIR) లోని నేరాలకు గరిష్ఠ శిక్ష 7 సంవత్సరాలకు మించరాదు.

(b) ప్రతివాది దర్యాప్తును ప్రభావితం చేసే అవకాశం, సాక్ష్యాలను తారుమారు చేయడం మరియు ఇతరులకు కఠినమైన షరతులు విధించడం ద్వారా జాగ్రత్త తీసుకోవచ్చు.

(c) ప్రతివాది ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటించడం అతను ఉద్దేశపూర్వకంగా కోర్టు నుండి తప్పించుకున్న కారణంగా కాదు.

(d) ప్రతివాది మొదటిసారి నేరస్తుడని మరియు *'సంస్కరించడానికి మరియు సరిదిద్దడానికి'* ఒక అవకాశం పొందడానికి అర్హుడని.

15. హైకోర్టు యొక్క తర్కం మాకు నచ్చదు. హైకోర్టు అర్నేష్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్, (2014) 8 SCC 273 పై ఆధారపడింది, నేరానికి ఏడేళ్ల కంటే తక్కువ జైలు శిక్ష లేదా ఏడేళ్ల వరకు పొడిగించే అవకాశం ఉన్నట్లయితే, జరిమానాతో లేదా లేకుండా, స్వయముగా అరెస్టు చేయకూడదు. Md. అస్ఫక్ ఆలం వెర్సస్ జార్ఖండ్ రాష్ట్రం, 2023 INSC 660 [2023 SCC ఆన్‌లైన్ SC 892]లో ఇటీవల పునరుద్ఘాటించిన తీర్పును కూడా పూర్తిగా పరిశీలించిన తర్వాత, మేము అందులో పేర్కొన్న ప్రతిపాదనలతో పూర్తి ఏకీభవిస్తున్నాము. అయితే, సెక్షన్ 364, IPC యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష లేదా పదేళ్ల కఠిన కారాగార శిక్ష మరియు జరిమానా విధించబడుతుంది. IPC సెక్షన్ 364 జోడించినప్పటికీ, ముందస్తు బెయిల్ కోసం ప్రతివాదికి అర్నేష్ కుమార్ (సుప్ర) ఎలా సహాయం చేస్తారనే అభిప్రాయాన్ని, హైకోర్టు ఎలా తీసుకుందో, మాకు కొంచెం గందరగోళంగా ఉంది.

16. ప్రతివాది ప్రకటిత నేరస్థుడు అనే విషయాన్ని హైకోర్టు (కూడా) విస్మరించింది. ప్రకటన ప్రక్రియను రద్దు చేయాలంటూ దాఖలైన పిటిషన్ ను తమ ముందు ఉన్న పిటిషన్ లో భాగం చేయనందున వాటిని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం లేదని హైకోర్టు పేరా 28లో పేర్కొంది. విషయం ఏమిటంటే, ప్రతివాది 05.02.2021న ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటించబడ్డాడు మరియు అక్టోబర్, 2021లో మాత్రమే హైకోర్టు నుండి ముందస్తు బెయిల్‌ను కోరాడు. అందుకని, కేవలం వాదనల ఆధారంగా, హైకోర్టు ఇటువంటి వాస్తవాలను తోసిపుచ్చడం సరికాదని, కేవలం ఒకే విధమైన పేరును ప్రస్తావిస్తూ, తన ముందు ఉన్న పిటిషన్ లో, ఆక్షేపిత ఉత్తర్వుల్లోని 9 మరియు 10 పేరాల్లో నమోదు చేసిన విధంగా, అటువంటి ప్రకటన యొక్క నేపథ్యాన్ని వివరించడం సరికాదు. ప్రతివాదిని ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటించడం, ఆ ఆక్షేపిత ఉత్తర్వు వెలువడిన తేదీ ఆధారంగా, ప్రతివాది *'సంస్కరణకు మరియు సరైన విధానానికి'* అర్హుడన్న హైకోర్టు వాదనతో, మేము ఏకీభవించలేకపోతున్నాము.

17. తనను ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటిస్తూ, జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను, ప్రతివాది మొదట అనుకూలముగా అమలు చేయకుండా ముందస్తు బెయిల్ పొందడానికి ముందుకు సాగలేరు. వాస్తవిక కోణాన్ని పరిశీలిస్తే, సెక్షన్ 438, CrPC కింద ప్రతివాది యొక్క దరఖాస్తును పరిగణనలోకి తీసుకోకూడదని మేము స్పష్టంగా ఉన్నాము, ఎందుకంటే, అతను ప్రకటిత నేరస్థుడు. లావేష్ వర్సెస్ స్టేట్ (NCT ఆఫ్ ఢిల్లీ), (2012) 8 SCC 730 కేసులో, ప్రకటిత

నేరస్థుడికి ముందస్తు బెయిల్ ఇవ్వడానికి, ఈ కోర్టు వ్యతిరేకంగా ఉందని మనం గమనించవచ్చు. అదేవిధంగా, లావేష్ (సుప్ర) ను అనుసరించి మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం వర్సెస్ ప్రదీప్ శర్మ, (2014) 2 SCC 171లో ప్రకటిత నేరస్థుడు ముందస్తు బెయిల్ కు అర్హుడు కాదని, ఈ కోర్టు నొక్కి చెప్పింది. వాస్తవానికి, అసాధారణమైన మరియు అరుదైన కేసులో, సుప్రీంకోర్టు మరియు హైకోర్టులు రాజ్యాంగబద్ధమైన కోర్టులు అయినందున, దరఖాస్తుదారు ప్రకటిత నేరస్థుడు అయినప్పటికీ, ఈ కోర్టు లేదా హైకోర్టు ముందస్తు బెయిల్ కోరుతూ చేసిన అభ్యర్థనను పరిగణించవచ్చు. అయితే, ఈ కేసులో అసాధారణ పరిస్థితులు తలెత్తడం లేదు. ప్రదీప్ శర్మ (సుప్రా) తర్వాత, ప్రేమ్ శంకర్ ప్రసాద్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్, 2021 SCC ఆన్‌లైన్ SC 955లో, సెక్షన్ 82 మరియు 83, CrPC కింద చర్యలను విస్మరిస్తూ, ముందస్తు బెయిల్ మంజూరు చేయడంలో హైకోర్టు తప్పు చేసిందని ఈ కోర్టు నిస్సందేహంగా పేరొ న్నది. అభిషేక్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, (2022) 8 SCC 282లో, ఈ కోర్టు ఇలా తేల్చింది:

> *"68. అప్పీలుదారునిపై డిక్లరేషన్ జారీ చేయడంలోని అంతరార్థానికి సంబంధించి, "పరారీలో ఉన్న వ్యక్తిగా" ప్రకటించబడి, దర్యాప్తు సంస్థకు అందుబాటులో లేకుండా ఉండి, తద్వారా చట్టానికి విరుద్ధంగా ఉండే ఏ వ్యక్తి అయినా, సాధారణంగా ఎటువంటి రాయితీ లేదా దయకు అర్హుడు కాదని స్పష్టం చేయడంలో, మాకు ఎటువంటి సంకోచం లేదు. సెక్షన్ 438 CrPC ప్రకారం ముందస్తు బెయిల్ మంజూరుకు సంబంధించి, ఒక నిందితుడు పరారీలో ఉన్నప్పుడు, ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటించినప్పుడు, సెక్షన్ 438 CrPC ప్రయోజనాన్ని అతనికి ఇచ్చే ప్రసక్తే లేదని, ఈ కోర్టు పదేపదే చెప్పడాన్ని మనం గమనించవచ్చు. [ఉదాహరణకు, ప్రేమ్ శంకర్ ప్రసాద్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్, 12 (2022) 14 SCC 529: 2021 SCC OnLine SC 955].*

18. దీని ప్రకారం, ఇక్కడ జరిగిన చర్చల దృష్ట్యా, ప్రతివాదికి ముందస్తు బెయిల్ మంజూరు చేస్తూ జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులను రద్దు చేయడమైనది. ప్రతివాది ఈ రోజు నుండి నాలుగు వారాల్లోగా సంబంధిత న్యాయస్థానం ముందు లొంగిపోవాలి మరియు ప్రస్తుత తీర్పుతో పక్షపాతం లేకుండా తన స్వంత అర్హతల ఆధారంగా పరిగణించబడే రెగ్యులర్ బెయిల్ పొందవచ్చు.

19. పైన పేర్కొన్న నిబంధనల ప్రకారం అప్పీలు అనుమతించబడుతుంది. పెండింగ్ లో ఉన్న దరఖాస్తులను రికార్డుల్లోకి చేరుస్తున్నారు. సహ నిందితులు ముందస్తు బెయిల్ పొందడానికి ఈ

ఉత్తర్వులే ఆధారమని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాదిస్తున్నంత వరకు, ఆ దిశగా చట్టప్రకారం చర్యలు తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది.

(అహసనుద్దీన్ అమానుల్లా, న్యాయమూర్తి)

(ఎస్.వి.ఎన్.భట్టి, న్యాయమూర్తి)

న్యూఢిల్లీ;
ఆగష్టు 29, 2023